DCK-16080002040301 Seat No. ________

M. Com. (Sem. IV) Examination

July - 2022

Advance Cost & Management Accounting

(New Course)

Time : Hours] [Total Marks :

સૂચના : (1) જમણી બાજુના આંકડા ગુણ દર્શાવે છે.

(2) બધા પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

(3) જરૂરી ગણતરી જવાબના ભાગરૂપે દર્શાવો.

1 પલક લિમિટેડ માર્ચ 2022ની નીચેની વિગતો આપે છે : **20**

વિગત	**અંદાજીત**	**ખરેખર**
માલસામાન	8,00,000	10,20,000
મજૂરી	5,00,000	6,50,000
રિપેર (રૂ. 2,00,000 સ્થિર)	4,00,000	4,40,000
સુપરવિઝન (ચલિત)	1,50,000	1,90,000
કારખાના ભાડું (સ્થિર)	1,00,000	1,00,000
ઘસારો (સ્થિર)	2,00,000	2,00,000
ટૂલ્સ (ચલિત)	50,000	60,000
પાવર (ચલિત)	3,00,000	3,60,000
વહીવટી ખર્ચ સ્થિર	5,00,000	5,30,000

વિભાગમાં 50 સમરૂપ મશીનો છે. માર્ચ 2022 દરમિયાન અંદાજીત અને ખરેખર ઉત્પાદન 20,000 અને 25,000 એકમોનું અનુક્રમે કરેલ છે.

જો કંપની વિભાગ બંધ કરે તો તેને બહારથી સેવા લેવી પડે જેમાં એક યુનિટ દીઠ રૂ. 150 ચૂકવવા પડે તેમ છે.

ઉપરોક્ત માહિતી પરથી પડતર કેન્દ્ર, નફા કેન્દ્ર અને જવાબદારી કેન્દ્રનો રિર્પોટ બનાવો.

અથવા

1 રોકાણ કેન્દ્રને લગતી ખૂટતી માહિતી શોધો તથા રોકાણ કેન્દ્રના મેનેજરને સમજાવો બાકી રહેલ આવક અને રોકાણ પર વળતરમાં તફાવત કેમ હોય છે? **20**

વિગત	એકમ માટે રકમ (રૂ.)	વિભાગ - X (રૂ.)	વિભાગ - Y (રૂ.)	વિભાગ - Z (રૂ.)
સંચાલકીય નફો	2,10,000	40,000	90,000	1,60,000
મૂડી	20,85,000	4,00,000	6,25,000	8,50,000
અપેક્ષિત વળતર 10% મૂડી પર	2,08,500	40,000	62,500	85,000
બાકી રહેલ આવક	(?)	(?)	(?)	(?)
રોકાણ પર વળતરનો દર	(?)	(?)	(?)	(?)

2 નીચેની માહિતી પ્રક્રિયા - III ની લગતી છે : **20**

(1) શરૂનો સ્ટૉક પ્રક્રિયા - IIIમાં 1,600 એકમો, રૂ. 20,600.

(2) પ્રક્રિયા - IIમાંથી આગળ લાવ્યા 42,400 એકમો, રૂ. 3,29,200.

(3) પ્રક્રિયા - IVમાં ટ્રાન્સફર કરેલ 38,400 એકમો.

(4) આખર સ્ટૉક પ્રક્રિયા - IIIમાં 4,000 એકમો.

(5) ભંગારના એકમો : 1,600 એકમો.

(6) પ્રક્રિયા - IIIમાં દાખલ કરેલ માલસામાન રૂ. 1,58,080.

(7) પ્રત્યક્ષ મજૂરી રૂ. 78,080.

(8) ઉત્પાદ ખર્ચ રૂ. 39,040.

પૂર્ણતાની કક્ષા :

વિગત	શરૂનો સ્ટૉક	આખરનો સ્ટૉક	ભંગાર
માલસામાન	80%	70%	100%
મજૂરી	60%	50%	70%
પરોક્ષ ખર્ચ	60%	50%	70%

ઉત્પાદનના 5% સામાન્ય બગાડ ગણવાનો છે. બગાડની વેચાણ કિંમત એકમદીઠ રૂ. 3 છે.

સ્ટૉકની FIFO પદ્ધતિ પ્રમાણે નીચેના પત્રકો બનાવો.

(1) પૂર્ણ એકમ દર્શાવતું પત્રક

(2) એકમદીઠ પડતર દર્શાવતું પત્રક

(3) ખર્ચની ફાળવણી દર્શાવતું પત્રક

(4) પ્રક્રિયા - III ખાતું.

અથવા

2 નીચેની માહિતી પરથી નીચેના પત્રકો બનાવો : **20**

(1) પૂર્ણ એકમ દર્શાવતું પત્રક

(2) એકમદીઠ પડતર દર્શાવતું પત્રક

(3) ખર્ચની ફાળવણી દર્શાવતું પત્રક

(4) પ્રક્રિયા - A ખાતું.

(i) શરૂઆતનો અર્ધ તૈયાર માલ 2,000 એકમો પૂર્ણતાની કક્ષા અને કુલ પડતર :
100% માલસામાન રૂ. 7,500
60% મજૂરી રૂ. 3,000
60% પરોક્ષ ખર્ચ રૂ. 1,500

(ii) દાખલ કરેલ એકમો 8,000

(iii) પછીની પ્રક્રિયા ખાતે લઈ ગયા 8,000 એકમો

(iv) આખરનો સ્ટૉક - 2,000 એકમો પૂર્ણતાની કક્ષા
100% માલસામાન
50% મજૂરી
50% પરોક્ષ ખર્ચ

(v) અવધિ દરમિયાનની પડતર :
માલસામાન .... રૂ. 1,00,000
મજૂરી .... રૂ. 78,000
પરોક્ષ ખર્ચ .... રૂ. 39,000

3 આલ્ફા લિ.ને સ્પેશિયલ પ્રકારના મશીન સ્ક્રૂની 2,00,000 નંગ માટેની ઈન્ક્વાયરી મળેલ છે. કંપનીના યુનિટ 3માં સ્ક્રૂના ઉત્પાદનની ક્ષમતા છે, પરંતુ જો આ જોબ હાથ ધરવામાં આવે તો વધારાનું કાયમી મૂડીમાં રૂ. 60,000 અને વેચાણના 25% જેટલું કાર્યકારી મૂડીમાં રોકાણની જરૂર પડશે. અંદાજિત પડતર નીચે પ્રમાણે છે : **15**

કાચો માલસામાન .... 10,000 કિલો રૂ. 4.80 કિલો દીઠ
કામદાર કલાકો.................... 18,000 કામદાર કલાકો જેમાંથી 2,000 ઓવરટાઈમ કલાકો ડબલ દરે ચૂકવાપાત્ર
મજૂરી દર .... રૂ. 1 કલાક દીઠ
કારખાના ખર્ચ .... રૂ. 1 મજૂરી કલાક દીઠ
વેચાણ વિતરણ ખર્ચ.............. રૂ. 23,000

કામગીરીના અંતે રૂ. 4,000નો માલસામાનનો ભંગારના રૂપમાં મળવાનો અંદાજ છે. ગ્રાહકને આપવાની કિંમતના પત્રક તૈયાર કરો :

(1) કંપનીનું અપેક્ષિત વળતર - રોકાયેલી મૂડીના 25%.

(2) કંપની રૂપાંતરિત પડતરના 40% નફો કમાવા માંગે છે.

(3) કંપની વેચાણના 20% નફો કમાવા માંગે છે.

અથવા

3 ગીગા લિ. 31 માર્ચ, 2022ના પૂરા થતાં વર્ષનું બજેટ બનાવવા માટે 31 માર્ચ, 2021ના પૂરા થતાં વર્ષ માટે નીચેના અંદાજિત કામગીરીના પરિણામો સૂચવેલ છે : **15**

(1) તા. 31-3-2021ના પૂરા થતાં વર્ષની માહિતી :

માલસામાન .... રૂ. 16 એકમ દીઠ

મજૂરી .... રૂ. 40 એકમ દીઠ

ચલિત ખર્ચ .... રૂ. 12 એકમ દીઠ

વેચાણ કિંમત .... રૂ. 125 એકમ દીઠ

સ્થિર ખર્ચ .... રૂ. 6,75,000 વાર્ષિક

વેચાણ .... રૂ. 25,00,000 વાર્ષિક

(2) તા. 31-3-2022ના વર્ષના અંતે માલસામાન અને ચલિત ખર્ચમાં 10% અને 5%નો અનુક્રમે વધારો અપેક્ષિત છે. પુનઃરચનાના કારણે મજૂરની કાર્યક્ષમતામાં 12%નો વધારો થયેલ છે પરંતુ મજૂરીના દરમાં 5% વધારો અપેક્ષિત છે. સ્થિર ખર્ચ પણ રૂ. 1,25,000 થી વધશે.

(3) ટેક્નિકલ ડાઈરેક્ટરે 2020-21માં જેટલા ઉત્પાદનના એકમો થયેલ તે જ ઉત્પાદન 2021-22માં સૂચવેલ છે અને તે જ નફો જાળવી રાખવા માટે વેચાણ કિંમતમાં યોગ્ય વધારો કરવાનું સૂચવેલ છે.

(4) માર્કેટિંગ ડાઈરેક્ટર સૂચવે છે કે બજાર વેચાણ કિંમતમાં કોઈપણ વધારો સમાવી શકશે નહીં. બીજી તરફ તેને જાહેરાત ખર્ચ અને તેના પ્રમાણમાં વેચાણમાં નીચે પ્રમાણે વધારો સૂચવેલ છે :

જાહેરાત ખર્ચ (રૂ.)	80,000	1,94,000	3,20,000	4,60,000
વેચાણના વધારાના એકમો	2,000	4,000	6,000	8,000

ગણતરી કરો :

(1) 2020-21ના વર્ષની આવકનું પત્રક.

(2) ટેક્નિકલ ડાઈરેક્ટર પ્રમાણે કિંમત અને નફો.

(3) માર્કેટિંગ ડાઈરેક્ટર પ્રમાણે જાહેરાતની અસર અને નફો.

(4) બજેટના વર્ષનું નફાનું પત્રક.

4 ટૂંકનોંધ લખો : (કોઈપણ **ત્રણ**) **15**

(1) ઉત્પાદકતા હિસાબી પદ્ધતિનું મહત્ત્વ.

(2) પડતર સંચાલનના ચાર આધાર સ્તંભો.

(3) ઉત્પાદકતા અને મૂલ્યવૃદ્ધિનો ખ્યાલ.

(4) સંચાલકીય ઓડિટનું કાર્યક્ષેત્ર અને મહત્ત્વ.

(5) પડતર સંચાલનના હેતુઓ.

ENGLISH VERSION

Instructions : (1) Figures to the right side indicate marks.

(2) All questions are compulsory.

(3) Working note is a part of your answer.

1 Palak Ltd. provides the data for March 2022 : **20**

Particulars	**Budgeted**	**Actual**
Material	8,00,000	10,20,000
Labour	5,00,000	6,50,000
Repair (Rs. 2,00,000 Fixed)	4,00,000	4,40,000
Supervision (Variable)	1,50,000	1,90,000
Factory rent (Fixed)	1,00,000	1,00,000
Depreciation (Fixed)	2,00,000	2,00,000
Tools (Variable)	50,000	60,000
Power (Variable)	3,00,000	3,60,000
Administration Exp. (Fixed)	5,00,000	5,30,000

The department has 50 identical machines. During March 2022 the budgeted and actual production of the department are 20,000 and 25,000 units respectively. If the department was closed and the machine production service hired the cost will Rs. 150 per unit.

Prepare reports of cost centre, profit centre and responsible centre.

OR

1 Find out the missing figures for investment centers. **20**

Explain why there is a difference between residual income and return on investment to the manager of investment centers.

Particulars	**For unit Amt. (Rs.)**	**Department X (Rs.)**	**Department Y (Rs.)**	**Department Z (Rs.)**
Operating profit	2,10,000	40,000	90,000	1,60,000
Capital	20,85,000	4,00,000	6,25,000	8,50,000
Expect return 10% on capital	2,08,500	40,000	62,500	85,000
Residual Income	(?)	(?)	(?)	(?)
Return on investment	(?)	(?)	(?)	(?)

2 Following information is available regarding Process - III. **20**

(1) Opening stock of Process - III 1,600 units at Rs. 20,600.

(2) Transfer from Process - II 42,400 units at Rs. 3,29,200.

(3) Transfer to Process - IV 38,400 units.

(4) Closing stock of Process - III 4,000 units.

(5) Units scraped : 1,600 units.

(6) Direct material added in Process - III Rs. 1,58,080.

(7) Direct wages Rs. 78,080.

(8) Production overhead Rs. 39,040.

Degree of Completion :

Particulars	**Opening Stock**	**Closing Stock**	**Scrap**
Material	80%	70%	100%
Labour	60%	50%	70%
Overhead	60%	50%	70%

The normal loss in the process was 5% of production and scrap was sold at Rs. 3 per unit.

FIFO method of inventory is used. Prepare :

(1) Statement of equivalent production.

(2) Statement showing cost for each element.

(3) Statement of apportionment of cost.

(4) Process cost account for Process III.

OR

2 From the following information, prepare : **20**

(1) Statement of equivalent production.

(2) Statement showing cost for each element.

(3) Statement of apportionment of cost.

(4) Process cost account for Process A.

(i) Opening WIP stage of completion 2,000 units and the total cost are :
100% materials cost Rs. 7,500
60% labour cost Rs. 3,000
60% overheads cost Rs. 1,500

(ii) Units introduced 8,000

(iii) Transfer to next Process 8,000 units

(iv) Closing Stock - 2,000 units stage of completion
100% materials
50% labour
50% overheads

(v) Cost incurred during the period :
Material .... Rs. 1,00,000
Labour .... Rs. 78,000
Production overhead .... Rs. 39,000

3 Alpha Ltd. have received an enquiry for the supply of a 2,00,000 numbers of special type of machine screws. Capacity exists for manufacture of the screws in the company's Unit No. 3, but a fixed investment of Rs. 60,000 and working capital to the extent of 25% of sales value will be required if the job is undertaken. The costs are estimated as follows: **15**

Raw material .... 10,000 kg at Rs. 4.80 per kg
Direct labor hours .... 18,000 labour hours of which 2,000 would be overtime hours payable at double rate
Labour rate .... Re. 1 per hour
Factory overhead .... Re. 1 per direct labour hour
Selling and Distribution costs .... Rs. 23,000

Material recovered as scrap at the end of operation is estimated at Rs. 4,000. Prepare a statement indicating the price to be quoted to the customer if

(1) The company expects a net return of 25% on capital employed.

(2) The company wants to have a profit 40% on conversion cost.

(3) The company wants to earn a profit of 20% on sales.

OR

3 Giga Ltd. has proposed the following estimates of working result for the year ending 31st March, 2021, for the purpose of preparing the budget of the year ending 31st March, 2022: **15**

(1) Details for the year ending 31-3-2021 :

Direct material .... Rs. 16 per unit
Direct wages .... Rs. 40 per unit
Variable overhead .... Rs. 12 per unit
Selling price .... Rs. 125 per unit
Fixed cost .... Rs. 6,75,000 per annum
Sales .... Rs. 25,00,000 per annum

(2) During the year ending 31-3-2022 it is estimated that material price and variable overhead will go up by 10% and 5% respectively. As a result of reorganization overall labour efficiency will increase by 12% but the wage rate will go by 5%. Fixed cost also increased by Rs. 1,25,000.

(3) The technical director states that the same level of output as obtained in 2020-21 should be maintained in 2021-22 also and efforts should be made to maintain the same level of profit by suitable increasing the selling price.

(4) The marketing director states that the market will not absorb any increase in the selling price. On the other hand he proposed for advertisement expenses and in that proportion will increase sales is as under :

Advertisement expenses (Rs.)	80,000	1,94,000	3,20,000	4,60,000
Additional units of sales	2,000	4,000	6,000	8,000

Calculate :

(1) Present income statement for the year 2020-21.
(2) Price and profit as per technical director.
(3) Impact of advertisement and profit as per marketing director.
(4) Profitability statement for budgeted year.

4 Write short notes : (any **three**) **15**

(1) Importance of Productivity Accounting method.
(2) Four pillars of cost management.
(3) Productivity and value added concept.
(4) Function and importance of management audit.
(5) Objectives of cost management.